

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

۲
—

شورای مدارک علمی
رساله علمی سطح چهار

عنوان

شیوه‌های کاربردی تربیت دینی در قرآن کریم

استاد راهنما:

حجت الاسلام حاج آقا محمد باقر سعیدی روشن

استاد مشاور:

حجت الاسلام حاج آقا محمد حسین اسکندری

نویسنده: غیرالارتبائی

۰۶۹۶

۱۳۸۶

با درود و سلام بر خاتم پیامبران محمد مصطفی صلی الله علیه و اله و عترت طاهرینش بویژه خاتم الاوصیا بقیة الله الاعظم ارواحنا له الفداء و تابعین آنان علما و دانشمندان و اساتید عظام از گذشته تا به حال، خاصه بزرگوارانی که حقیر را در تدوین این اثر یاری نموده‌اند، از دست‌اندرکاران اجرایی تا اساتید معزز راهنما، مشاور و داوران مکرم، این رساله که در نوع خود به لحاظ موضوع بدیع و مورد نیاز عام و خاص، و به لحاظ منبع بسیار ارزشمند و کریم است، مشتمل بر دو بخش و یک خاتمه می‌باشد.

بخش اول: از دو فصل تشکیل شده است:

فصل اول: کلیات و مقدمات شامل «بیان اهمیت و ضرورت موضوع، تبیین

موضوع، هدف تحقیق، سؤالات، پیشینه و روش تحقیق».

فصل دوم: تبیین و تفصیلی بر «مبانی، اهداف، اصول و شیوه‌های تربیتی

بخش دوم: بررسی شیوه‌های کاربردی تربیت دینی در قرآن کریم که مشتمل بر هشت فصل

می‌باشد.

خاتمه: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری مشتمل بر سه نکته

لازم به ذکر است که در تدوین این اثر به حدود ۳۰۰ منبع جدید و قدیم از تفاسیر قرآن کریم، تا منابع تربیتی، مراجعه شده که از حدود ۱۴۰ منبع نقل مطلب نموده و به حدود ۳۵۰ آیه شریفه استناد مطلب داشته‌ایم، و تلاش بر آن بوده است که کاری نو و قابل استفاده انجام دهیم، اگر چه بر ضعف خود در رسیدن به این هدف مهم اقرار دارم، لکن اگر چنانچه نقطه قوتی داشته باشد به برکت آیات نورانی قرآن کریم و ارشادات و راهنمایی‌های کارساز اساتید معزز راهنما و مشاور می‌باشد.

در ضمن آن جملاتی که با تصویر قلم مشخص شده است بیانگر نقطه‌نظرات حقیر می‌باشد.

والسلام علیکم و رحمة الله و برکاته

عین‌اله ارشادی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	تقدیم به
.....	مقدمه.....
۱.....	بخش اول.....
۲.....	فصل اول / کلیات.....
۳.....	(۱) ضرورت، اهمیت و جایگاه بررسی شیوه‌های کاربردی تربیت در قرآن کریم.....
۵.....	(۲) هدف تحقیق.....
۶.....	(۳) سؤالات فرعی و اصلی.....
۷.....	(۴) پیشینه تحقیق.....
۱۴.....	(۵) تبیین موضوع.....
۲۵.....	(۶) روش تحقیق.....
۲۶.....	حاصل بحث در فصل اول.....
۲۷.....	فصل دوم / تبیین کلی «مبانی، اهداف، اصول و شیوه‌های تربیتی».....
۲۹.....	مقدمه.....
۲۹.....	(۱) مبانی تربیتی.....
۲۹.....	تعریف لغوی و اصطلاحی.....
۳۰.....	منبع و مآخذ مبانی تربیت.....
۳۷.....	جمع‌بندی در مبانی.....
۳۸.....	(۲) هدف‌های تربیتی.....
۳۸.....	تعریف هدف.....
۳۹.....	هدفمندی تربیت.....
۳۹.....	هدف تربیت دینی.....

۴۶	ارتباطها با سایر عناصر تربیتی
۴۷	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری و در هدف تربیتی
۴۸	۳) اصول تربیتی
۴۸	تعریف لغوی و اصطلاحی اصل
۴۹	نقد و بررسی و در تعریف اصل
۵۰	اهمیت، جایگاه و رابطه اصل با سایر عناصر تربیت
۵۱	منبع و ماخذ اصل تربیتی
۵۲	نمونه‌هایی از اصول تربیتی در قرآن
۶۰	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری و در اصول تربیتی
۶۱	۴) شیوه‌های تربیتی
۶۲	بررسی تفاوت یا ترادف، شیوه با روش
۱۰۶	رابطه شیوه با سایر عناصر تربیتی
۶۶	تقسیم شیوه و روش‌های تربیتی
۶۷	نمونه‌هایی از شیوه‌های تربیتی
۶۹	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری و در شیوه‌ها
۷۱	حاصل بحث در فصل دوم
۷۲	بخش دوم: شیوه‌های کاربردی تربیت دینی در قرآن کریم
۷۲	مقدمه
۷۶	فصل اول: اسوده‌دهی یا پذیری
۷۷	مقدمه
۷۷	مفهوم‌شناسی
۷۸	بررسی و تبیین اسوه در قرآن
۹۱	تبیین تربیتی شیوه اسوده‌دهی و الگوپذیری
۹۲	مکانیزم‌های اسوده‌دهی و الگوپذیری
۹۶	شرایط الگوپذیری

۹۹	..... ریوگن های شیوه اسوه دهی
۱۰۰	..... جمع بندی و نتیجه گیری از شیوه اسوه دهی
۱۰۲	..... فصل دوم: موعظه
۱۰۳	..... مقدمه
۱۰۳	..... مفهوم شناسی
۱۰۵	..... بررسی و تبیین موعظه در قرآن
۱۰۹	..... تبیین و تحلیل تربیتی شیوه موعظه
۱۲۱	..... راه کارهای شیوه موعظه
۱۴۲	..... جمع بندی و نتیجه گیری از شیوه موعظه
۱۴۴	..... فصل سوم
۱۴۵	..... (۱) تبشیر
۱۴۵	..... مقدمه
۱۴۶	..... تبیین چگونگی ارتباط میان تبشیر با تربیت
۱۴۷	..... تبیین شیوه تبشیر در قرآن
۱۵۱	..... جمع بندی و نتیجه گیری در شیوه تبشیر
۱۵۳	..... (۲) تنذیر
۱۵۳	..... مقدمه
۱۵۳	..... مفهوم شناسی
۱۵۴	..... تبیین و تحلیل شیوه تنذیر در قرآن
۱۵۹	..... تبیین چگونگی ارتباط میان تنذیر با تربیت
۱۶۰	..... موانع و شرایط تنذیر
۱۶۸	..... جمع بندی و نتیجه گیری در شیوه تنذیر
۱۶۹	..... (۳) تحذیر
۱۶۹	..... بررسی تحذیر در قرآن
۱۷۱	..... تبیین و تحلیل تربیتی شیوه تحذیر

۱۷۳	..... جمع بندی و نتیجه گیری
۱۷۴	..... فصل چهارم
۱۷۵	..... (۱) شیوه وعده‌دهی
۱۷۵	..... مقدمه
۱۷۵	..... تبیین و چگونگی ارتباط وعده با تربیت
۱۷۸	..... تبیین و بررسی چگونگی وعده در قرآن
۱۸۵	..... تبیین حوزه کاربردی شیوه وعده دهی در مقایسه با شیوه تبشیر
۱۸۷	..... جمع بندی و نتیجه گیری در شیوه وعده‌دهی
۱۸۹	..... (۲) شیوه وعید
۱۸۹	..... مقدمه
۱۸۹	..... بررسی و تبیین وعید در قرآن
۱۹۵	..... تبیین چگونگی ارتباط میان وعید با تربیت
۱۹۷	..... تفاوت شیوه وعید
۱۹۸	..... جمع بندی و نتیجه گیری در شیوه وعید
۲۰۰	..... فصل پنجم
۲۰۱	..... (۱) تشویق
۲۰۱	..... مقدمه
۲۰۲	..... بررسی و تبیین تشویق در قرآن
۲۰۶	..... تبیین تربیتی شیوه تشویق
۲۰۹	..... مکانیزم تأثیر گذاری تشویق
۲۱۲	..... جمع بندی و نتیجه گیری در شیوه تشویق
۲۱۴	..... (۲) تنبیه
۲۱۴	..... مقدمه
۲۱۶	..... مفهوم شناسی
۲۱۶	..... تبیین و تحلیل تربیتی تنبیه

۲۱۹	تبيين تنبيه در قرآن
۲۲۳	شرایط و حدود تنبيه
۲۲۸	جمع بندی و نتیجه گیری در شیوه تنبيه
۲۳۱	فصل ششم
۲۳۲	(۱) امیددهی و «رجا»
۲۳۲	مقدمه
۲۳۳	بررسی و تبیین مفهوم، امیددهی یا رجا در قرآن
۲۳۹	تبیین و تحلیل تربیتی شیوه امیددهی
۲۴۱	مکانیزم تأثیرگذاری «امید»
۲۴۳	جمع بندی و نتیجه گیری در شیوه امیددهی
۲۴۵	(۲) تخویف
۲۴۵	مقدمه
۲۴۸	مقصود از خوف و تخویف
۲۴۹	بررسی و تبیین، خوف، تخویف و خایفین، در قرآن کریم
۲۵۸	تبیین و تحلیل تربیتی شیوه تخویف
۲۵۹	زمینه‌ها و شرایط تخویف
۲۶۴	(۳) ترهیب
۲۶۵	بررسی ترهیب در قرآن
۲۶۸	تبیین و تحلیل تربیتی ترهیب
۲۶۸	جمع بندی و نتیجه گیری در شیوه تخویف
۲۷۰	فصل هفتم: عفو یا صفح
۲۷۱	مقدمه
۲۷۱	مفهوم شناسی
۲۷۲	بررسی و تبیین «عفو و صفح» در قرآن کریم
۲۷۸	تبیین و تحلیل تربیتی «عفو و صفح»

۲۸۲	..... زمینه‌ها، شرایط و فواید عفو و صفح
۲۸۴	..... جمع بندی و نتیجه گیری
۲۸۵	..... فصل هشتم: عبرت آموزی
۲۸۶	..... مقدمه
۲۸۷	..... بررسی و تبیین عبرت در قرآن
۲۹۰	..... تبیین و تحلیل تربیتی عبرت آموزی
۲۹۲	..... زمینه‌ها و شرایط عبرت آموزی
۲۹۵	..... مکانیزم و راهکارهای عبرت آموزی
۲۹۶	..... مصادر عبرت در نهج البلاغه
۲۹۸	..... جمع بندی و نتیجه گیری از شیوه عبرت آموزی
۳۰۰	..... نقادی بر نحوه بررسی عناصر تربیتی در منابع اسلامی
۳۰۲	..... جمع بندی و حاصل بحث در بخش دوم
۳۰۴	..... خاتمه
۳۱۳	..... فهرست آیات
۳۱۵	..... فهرست منابع